

Vaktberget 5, kv. Vaktberget större

Inventering och kulturhistorisk bedömning

Maria Landin

2010-11-04

Historik om Nynäshamns ångbryggeri, "gamla brandstationen"

Huset är troligen byggt 1912 i samband med att Nynäshamns Ångbryggeri startade. Ankarjärnen på nordöstra hörnet bildar talet 12. Huset om- och tillbyggdes 1927.

1926 köptes bryggeriet av Gustav Piehls bryggeri AB, i Stockholm, för 130 000:-. 1929 inskränktes driften till försvarsbrygning. För att försvara försäljningsrättigheterna var bryggeriet tvunget att brygga en gång om året. I praktiken fungerade bryggeriet endast som nederlag. 1950 lades verksamheten ned helt.

1965 inrymdes brandstationen i det gamla bryggeriet.

1970 byggdes brandstationen till med garage och kontor i ett plan. Den äldre delen kompletterades med ett slangtorkningstorn.

Bryggeribyggnaden är utvändigt i huvudsak intakt samt väl underhållen. Invändigt återstår ingenting från bryggeritiden.

I bebyggelseinventering över Nynäshamns tätort 1973 anges att dörrarna är glasade, släta och gråmålade. Fönstren är bågformiga flerrutsfönster. Huset var också då reveterat med röd slät puts.

De senaste ca 10 åren har Nynäs taxi, en bilverkstad och kommunens verksamhet "servicepartner" varit inhysta i byggnaden.

Omgivande objekt att ta hänsyn till vid planering

Vaktberget

1918 uppförde Televerket en reservoar för sjövatten till tvättställ och brandposter i televerkstaden. Då det var ont om vatten användes sjövatten. En elektrisk nivåmätare var via en luftledning förbunden med verkstaden. Sjövattnet pumpades i en ledning från Bensinviken, där ett pumphus byggts. I Bensinviken mynnade även avloppsledningen från verkstaden.

1927 övertogs reservoaren av Nynäshamns vattenverk.

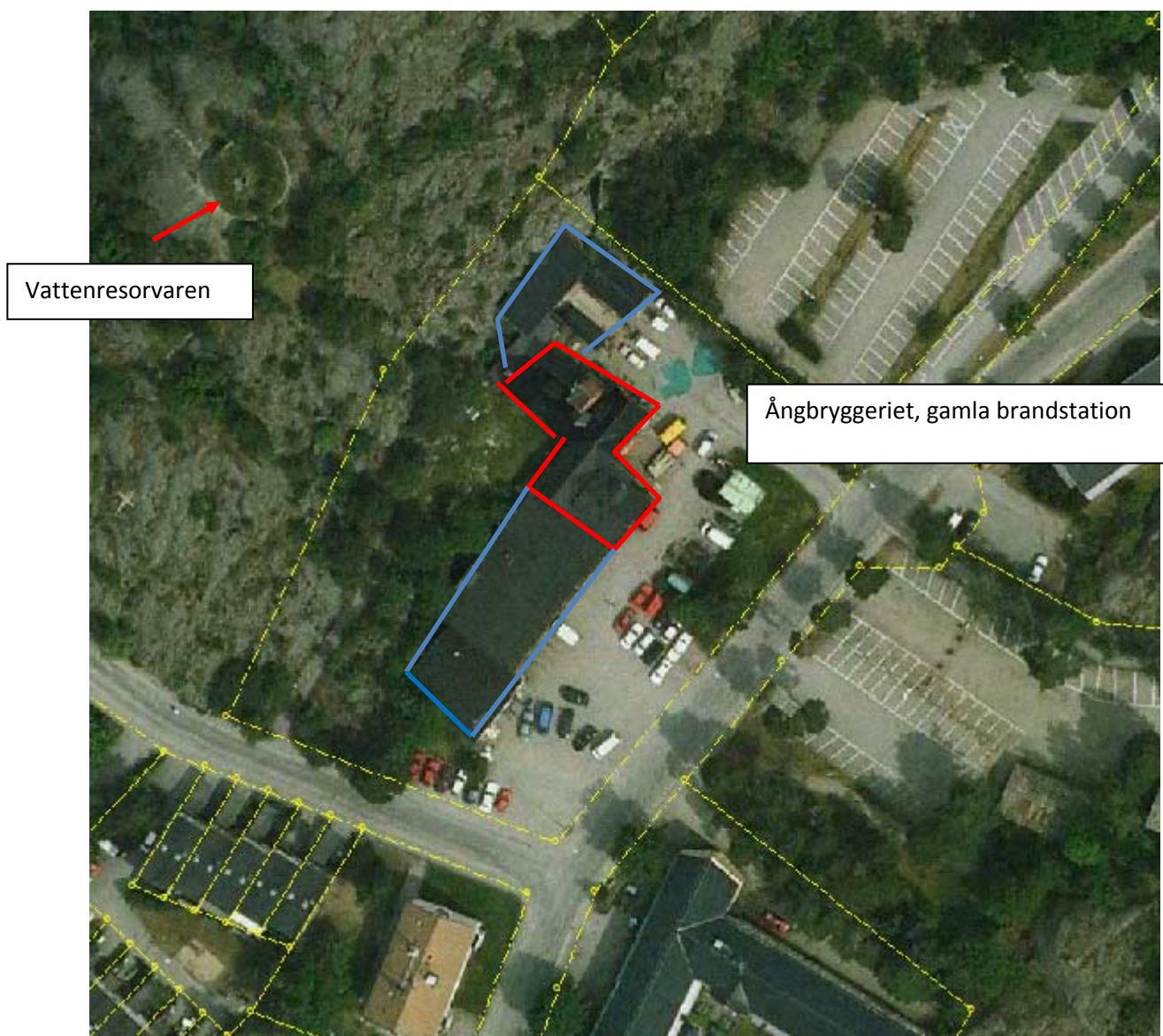
Reservoaren är uppförd i gråsten och finns kvar. Den rymmer 300 m³ och konstruerades av Henry Krüger.

Reservoaren var tätortens första vattentorn.

Jättegrytan

Till höger om byggnaderna finns i kanten av berget en jättegryta, en geologisk formation från den senaste istiden. Jättegrytan har i alla tider varit ett utflyktsmål för Nynäshamnarna och sköttes tidigare om av kommunen.

Sammanfattning

Den ursprungliga byggnaden från 1912 är en av de första industribyggnaderna i området och har trots de, genom åren, olika användningsområdena bevarats relativt väl.

Huset har kvar stora kulturhistoriska värden. De förändringar som gjorts syns tydligt, t ex utbytet av fönster, och skulle lätt gå att återställa.

Förslag

Den nya delen av byggnaden, alltså garaget och kontoret, (markerat med blått på kartan) rivs. På den gamla delen rivs alla "smattar" och slangtorkningstornet. Även delen mot berget samt trägaraget tas bort.

Den del som på kartan är markerad med rött behålls.

Byggnaden återställs med

- rundbågade spröjsade fönster
- rundbågade dörrar
- falsad plåt på hela taket

Detaljer som ska bevaras är

- takfoten
- ankarjärnen "1" och "2"

Byggnaden ska behålla sin röda släta puts.

Bevarandet avses regleras genom planbestämmelser. Rivningsförbud regleras med q, övrigt med varsamhetsbestämmelse k. Planbestämmelserna kommer att formuleras i samrådsskedet.

Byggnaden skulle kunna fungera som lägenhet, kontor eller som gemensamhetsutrymme för de nya bostäderna.

Inventering

Påbyggnaden från 1970 med garage och kontor.

På övre bilden ser man den ursprungliga taktäckningen i falsad plåt som ligger direkt på bräddtak.

Vid något tillfälle har man bytt ut delar av taket på övriga delar av huset till korrugerad plåt.

Här ser man också den ursprungliga fönstersättningen i fönstret med vita spröjsar. Bågarna finns kvar runt de andra fönstren men har blivit igensatta när man bytt ut fönstren mot mindre moderna.

Även porten med sin bågform är bevarad.

Fina detaljer sparade vid takfoten.

Påbyggnader, små "smattar", i trä finns runt hela byggnaden.

Här ser man det "moderna"
slangtorkningstornet samt ytterligare
påbyggnader på det gamla huset.

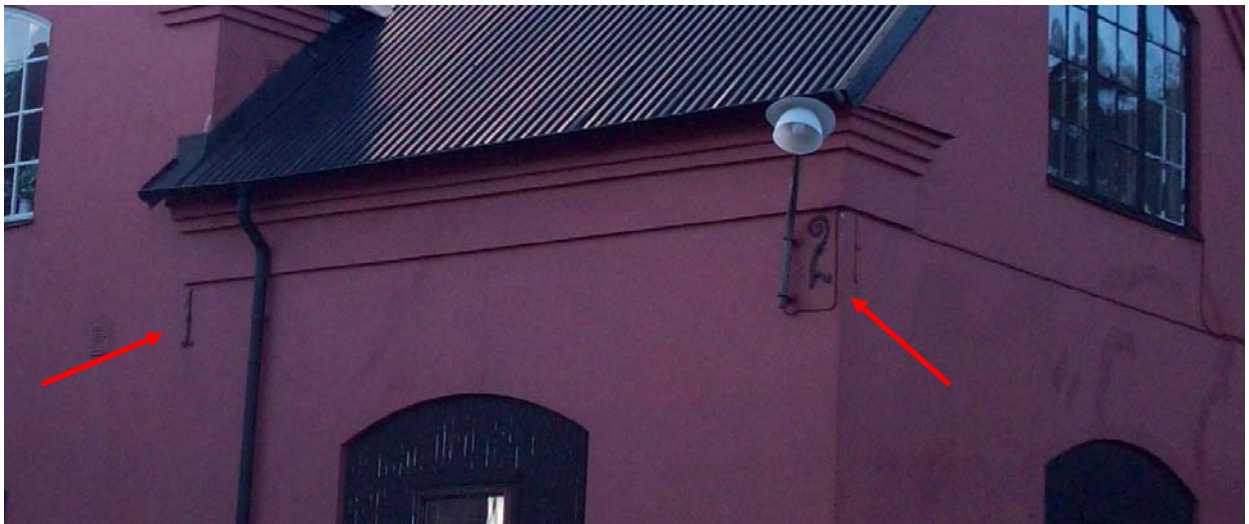
Fönsterdetaljer.

Ett par av de ursprungliga spröjsade fönstren med sin infattning i bågformen finns bevarade.

Till vänster en bild på de mer moderna fönster som satts in vid ett senare tillfälle. Bågformen i fasaden är bevarad.

Detalj av takfoten. Här ser man också att plåttaket är lagt på brädor.

Detalj från fasaden där ankarjärnen är utformade som en 1:a och en 2:a, anspelande på husets byggår, 1912.